

STN	Kvalita vody Norma na hodnotenie hydromorfologických charakteristík riek	STN EN 14614 75 7201
------------	---	--

Water quality

Guidance standard for assessing the hydromorphological features of rivers

Qualité de l'eau

Guide pour l'évaluation des caractéristiques hydromorphologiques des rivières

Wasserbeschaffenheit

Anleitung zur Beurteilung hydromorphologischer Eigenschaften von Fließgewässern

Táto slovenská technická norma je slovenskou verziou európskej normy EN 14614: 2020. Preklad zabezpečil Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky. STN EN 14614 má rovnaké postavenie, ako majú oficiálne verzie.

This standard is the Slovak version of the European Standard EN 14614: 2020. It was translated by Slovak Office of Standards, Metrology and Testing. STN EN 14614 has the same status as the official versions.

Nahradenie predchádzajúcich dokumentov

Táto slovenská technická norma nahrádza anglickú verziu STN EN 14614 z decembra 2020, ktorá od 1. 12. 2020 nahradila STN EN 14614 z augusta 2005 v celom rozsahu.

136910

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky, 2023

Slovenská technická norma a technická normalizačná informácia je chránená zákonom č. 60/2018 Z. z. o technickej normalizácii.

Národný predhovor

Obrázky v tejto STN sú prevzaté z elektronických podkladov dodaných z CEN, © 2020 CEN, ref. č. EN 14614: 2020 E.

Normatívne referenčné dokumenty

Táto slovenská technická norma neobsahuje žiadne normatívne referenčné dokumenty.

Vypracovanie slovenskej technickej normy

Spracovateľ: Výskumný ústav vodného hospodárstva, Bratislava, Ing. Katarína Holubová, PhD.

Technická komisia: TK 27 Kvalita a ochrana vody

Kvalita vody Norma na hodnotenie hydromorfologických charakteristík riek

Water quality
Guidance standard for assessing the hydromorphological features of rivers

Qualité de l'eau
Guide pour l'évaluation des caractéristiques
hydromorphologiques des rivières

Wasserbeschaffenheit
Anleitung zur Beurteilung hydromorphologischer
Eigenschaften von Fließgewässern

Túto európsku normu schválil CEN 17. mája 2020.

Členovia CEN sú povinní plniť vnútorné predpisy CEN/CENELEC, v ktorých sú určené podmienky, za ktorých sa tejto európskej norme bez akýchkoľvek zmien priznáva postavenie národnej normy. Aktualizované zoznamy a bibliografické údaje týkajúce sa takýchto národných noriem možno na požiadanie dostať od Riadiaceho strediska CEN-CENELEC alebo od každého člena CEN.

Táto európska norma existuje v troch oficiálnych verziách (anglickej, francúzskej, nemeckej). Verzia v akomkoľvek inom jazyku, ktorú na vlastnú zodpovednosť vydal člen CEN v preklade do národného jazyka a ktorá bola oznámená Riadiacemu stredisku CEN-CENELEC, má rovnaké postavenie, ako majú oficiálne verzie.

Členmi CEN sú národné normalizačné organizácie Belgicka, Bulharska, Cypru, Česka, Dánska, Estónska, Fínska, Francúzska, Grécka, Holandska, Chorvátska, Írska, Islandu, Litvy, Lotyšska, Luxemburska, Maďarska, Malty, Nemecka, Nórska, Poľska, Portugalska, Rakúska, Rumunská, Severného Macedónska, Slovenska, Slovinska, Spojeného kráľovstva, Srbska, Španielska, Švajčiarska, Švédsko, Talianska a Turecko.

CEN

Európsky výbor pre normalizáciu
European Committee for Standardization
Comité Européen de Normalisation
Europäisches Komitee für Normung

Riadiace stredisko CEN-CENELEC: Rue de la Science 23, B-1040 Brusel

Obsah

strana

Európsky predhovor	5
Úvod	5
1 Predmet	6
2 Normatívne odkazy	6
3 Termíny a definície	6
4 Princíp prieskumu	12
5 Kontext štúdie a požiadavky prieskumu	12
5.1 Prieskum hydromorfológie v priestore a čase	12
5.2 Analytická štúdia	13
5.3 Terénny prieskum	14
5.4 Analýza a interpretácia	14
6 Vymedzenie	14
6.1 Všeobecný popis	14
6.2 Rozsah vymedzenia	15
6.3 Povodie	15
6.4 Krajinné jednotky	15
6.5 Údolné segmenty	15
6.6 Riečne úseky	16
7 Charakterizácia	18
7.1 Všeobecný popis	18
7.2 Jednotky od povodia k údolnému segmentu	18
7.3 Jednotky riečnych úsekov	20
8 Referenčné podmienky	29
8.1 Pôvodné referenčné podmienky – prirodzený stav	29
8.2 Prírode blízke referenčné podmienky a procesy	30
9 Zabezpečenie kvality pri získavaní a analýze údajov	31
9.1 Kvalifikácia a skúsenosti	31
9.2 Zaškolenie (výcvik)	31
9.3 Certifikácia, zadávanie a overovanie údajov	32
Príloha A (informatívna) – Prehľad niektorých voľne dostupných celoeurópskych zdrojov údajov	33
Príloha B (informatívna) – Vysvetlenie významnosti prvkov tejto normy	35
B.1 Úvod	35
B.2 Hydromorfologické charakteristiky indikujúce procesy a antropogénne tlaky v priestorových mierkach od povodia po údolný segment (tabuľka 1)	35
B.3 Hydromorfologické charakteristiky indikujúce procesy režimu prietokov a transportu sedimentov (tabuľka 2)	36
B.4 Hydromorfologické charakteristiky indikujúce veľkosť a typ riečného koryta (tabuľka 3)	37
B.5 Hydromorfologické charakteristiky riečného dna (tabuľka 4)	38
B.6 Hydromorfologické charakteristiky okrajov riečnych korýt (a veľkých ostrovov) (tabuľka 5)	39
B.7 Hydromorfologické charakteristiky záplavových území (tabuľka 6)	40
Príloha C (informatívna) – Štýly riek a súvisiacich záplavových území	42
Literatúra	47

Európsky predhovor

Tento dokument (EN 14614: 2020) vypracovala technická komisia CEN/TC 230 Analýza vody, ktorej sekretariát je v DIN.

Tejto európskej norme sa musí priznať postavenie národnej normy buď vydaním identického textu, alebo oznámením najneskôr do marca 2021 a národné normy, ktoré sú s ňou v rozpore, musia sa zrušiť najneskôr do marca 2021.

Upozorňuje sa na možnosť, že niektoré časti tohto dokumentu môžu byť predmetom patentových práv. CEN nezodpovedá za identifikáciu ktoréhokolvek alebo všetkých takýchto patentových práv.

Tento dokument nahrádza EN 14614: 2004.

V súlade s vnútornými predpismi CEN-CENELEC sú túto európsku normu povinné prevziať národné normalizačné organizácie týchto krajín: Belgicka, Bulharska, Cypru, Česka, Dánska, Estónska, Fínska, Francúzska, Grécka, Holandska, Chorvátska, Írska, Islandu, Litvy, Lotyšska, Luxemburska, Maďarska, Malty, Nemecka, Nórska, Poľska, Portugalska, Rakúska, Rumunská, Severného Macedónska, Slovenska, Slovinska, Spojeného kráľovstva, Srbska, Španielska, Švajčiarska, Švédsko, Talianska a Turecko.

Úvod

V minulosti mnohé krajiny v Európe hodnotili „kvalitu“ riek len z hľadiska chemického zloženia alebo znečistenia vody v riečnych korytách. Zmena klímy a iné globálne problémy však vyžadujú komplexnejšie chápanie riek na zodpovedanie naliehavých ekologických otázok, vyplývajúcich napríklad z Rámcovej smernice ES o vode (ďalej len RSV), Smernice ES o ochrane habitatov a Smernice ES o povodniach (Povodňová smernica), na podporu Medzinárodného dohovoru o biodiverzite alebo na posúdenie navrhovaných vodných stavieb a hodnotenie účinnosti revitalizačných projektov a ďalšieho rozvoja povodia.

Riečne habitáty a fyzikálne procesy v riekach boli v minulosti vystavené mnohým nepriaznivým vplyvom človeka, najmä zmenám vo využívaní pôdy po druhej svetovej vojne. V súčasnosti sa vo väčšine európskych krajín agentúry životného prostredia a agentúry ochrany prírody zhodujú, že modifikované rieky je potrebné vrátiť do prirodzenejšieho stavu. Preto je potrebné zhodnotiť oblasti, ktoré si zaslúžia ochranu a oblasti, ktoré si vyžadujú revitalizáciu, a podporiť udržateľný manažment riečnych systémov v celej Európe.

POZNÁMKA. – V tomto dokumente sa „hodnotenie“ používa ako širší pojem, ktorý sa vzťahuje na všeobecný popis charakteristík a tlakov, ktoré ich ovplyvňujú. Nepoužíva sa na označenie posudzovania konkrétnych úrovní „kvality“ alebo „hodnoty“, či už v súvislosti s ekologickým stavom podľa Rámcovej smernice o vode, alebo všeobecnejšie.

1 Predmet

Táto norma sa zameriava na štrukturálne charakteristiky riek, geomorfologické a hydrologické procesy a na kontinuitu riek. Poskytuje návod k tomu, ktoré vlastnosti a procesy sa majú zohľadniť pri charakterizovaní a hodnotení hydromorfologie riek. Slovo „rieka“ sa používa ako všeobecný pojem na označenie vodných tokov všetkých veľkostí s výnimkou umelých vodných útvarov, ako sú kanály. Tento dokument vychádza z metód vyvinutých, testovaných a porovnávaných v Európe, vrátane celoeurópskeho projektu REFORM (<https://reformrivers.eu/>). Jeho hlavným cieľom je zlepšiť porovnateľnosť metód hydromorfologického hodnotenia, spracovania údajov a interpretácie. Poskytuje všeobecné odporúčania pre druhy parametrov, ktoré by sa mali hodnotiť, a metódy na ich hodnotenie v takom rámci, ktorý umožňuje flexibilitu pri plánovaní programov prác, ktoré sú finančne dostupné.

Hoci má táto norma osobitný význam pre Rámcovú smernicu o vode, pretože poskytuje návod na hodnotenie hydromorfologickej kvality, má podstatne širší rozsah použitia aj pre iné aplikácie. Nepokúša sa ani o popis metód na definovanie veľmi dobrého hydromorfologického stavu podľa RSV, ani o prepojenie širokej hydromorfologickej klasifikácie s hodnotením ekologického stavu. Hoci sa uznáva dôležitý vplyv hydromorfologie na ekológiu rastlín a živočíchov, nie je snaha poskytnúť usmernenie v tejto oblasti, ale tam, kde má biota dôležitý vplyv na hydromorfológiu, sú tieto vplyvy zahrnuté.

POZNÁMKA. – Prípadová štúdia, ktorá dokumentuje aplikáciu tohto dokumentu je uvedená v publikácii Gurnell a Grabowski [1].

2 Normatívne odkazy

Tento dokument neobsahuje žiadne normatívne odkazy.

koniec náhľadu – text ďalej pokračuje v platenej verzii STN